

ΤΑΦΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Τα παρακάτω ισχύουν για το νεκροταφείο Haskoy που βρίσκεται έξω από την Κωνσταντινούπολη, αλλά το νεκροταφείο της Ρόδου έχει παρόμοια χαρακτηριστικά:

Υλικά που χρησιμοποιούνται για ταφόπλακες:

- Πέτρα κιμωλίας (γύψος) είναι το παλαιότερο υλικό
- Ασβεστόλιθος
- Μάρμαρο

Η χάραξη γραμμάτων είναι απλή για τον μέσο πολίτη. Η ανάγλυφη χάραξη είναι πιο δαπανηρή λόγω της ανάλογης εργασίας και γινόταν για άτομα με υψηλότερη οικονομική επιφάνεια. Πιο παχύ ανάγλυφο χρησιμοποιείται συνήθως στο μάρμαρο. Τον 18ο και τον 19ο αιώνα χρησιμοποιείται ανάγλυφο περίγραμμα. Στις αρχές του 20ου αιώνα ξεκινά η χρήση βαθύτερου και φαρδύτερου ανάγλυφου που γίνεται με μηχανικά μέσα.

Οι κάθετες ταφόπλακες είναι παλαιότερες (συνήθως από γύψο) και συχνά βρίσκονται βαθιά στο έδαφος για σταθερότητα.

Ο ασβεστόλιθος στη δεκαετία του 1630 κόβεται σε σχήμα τριγώνου για σταθερότητα και χρήση λιγότερου υλικού, όπου το κάτω μέρος τοποθετείται στο έδαφος. Είναι επίσης συνηθισμένο το άκρο του τριγώνου να τοποθετείται στο έδαφος, ώστε το φαρδύ άκρο να φαίνεται σαν ανεστραμμένο τραπεζοειδές σχήμα. Κατά τη μεσαιωνική περίοδο οι επιτύμβιες πλάκες των σεφαραδιτών ήταν οριζόντιες και τοποθετημένες πάνω στο έδαφος.

Τον 17ο αιώνα οι ταφόπλακες διαμορφώνονται διαφορετικά αν πρόκειται για έναν ραβίνο ή ένα σημαντικό πρόσωπο.

Κατά τη διάρκεια του 1610-1820 χρησιμοποιήθηκαν τάφοι σε σχήμα φέρετρου από ασβεστόλιθο και αργότερα από μάρμαρο. Αυτά τοποθετούνται στο έδαφος και στην περίπτωση χρήσης μαρμάρου, προκύπτει το ερώτημα αν η επιρροή είναι από τους ελληνιστικούς κίονες.

ΤΑΦΙΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑ

- **Το αστέρι του Δαβίδ** - το εξάκτινο αστέρι του Δαβίδ, ένα σύμβολο του Ιουδαϊσμού, βρίσκεται συχνά στις εβραϊκές επιτύμβιες στήλες.
- **Χέρια του Cohanim – Ιερατική ευλογία:** δύο χέρια με ανοιχτές παλάμες δηλώνουν ότι ο άντρας που βρίσκεται θαμμένος εκεί, είναι απόγονος ιερατικής οικογένειας (Cohanim) που ευλόγησε τους ανθρώπους με αυτόν τον τρόπο.
- **Στάμνα** – Ένα χέρι να ρίχνει νερό με μία στάμνα σε ένα μπολ συμβολίζει την φυλή των Λεβιτών.
- **Κλειδί**– Οι πύλες του παραδείσου
- **Ανοιχτό βιβλίο** – Λόγιος, το βιβλίο της ζωής, ένα ανοιχτό βιβλίο συμβολίζει την παρουσία ενός ραβίνου, χαζάν ή έναν λόγιο.
- **Στρογγυλή κόγχη** – σκαλισμένο στην ταφόπλακα όταν γεμίζει με νερό χρησιμοποιείται για τα πουλιά. Άλλες κόγχες χρησιμοποιούνται ως κεριά, με λάδι και φυτίλι.
- **Μενορά** - ένα από τα αρχαιότερα σύμβολα του εβραϊσμού.
- **«Χίλια»** - ένα πλαισιωμένο οβάλ σχήμα με κείμενο που προέρχεται από το Ισλάμ, που απεικονίζει τις αρετές των προφητών. Προσαρμόστηκε για να δείξει τις αρετές των Σεφαραδίτων Εβραίων.
- **Το κυπαρίσσι** - ένα τουρκικό σύμβολο για την αιώνια ζωή και σε σεφαραδίτικη ταφική τέχνη δείχνει το δρόμο προς τον κήπο της Εδέμ. Το κυπαρίσσι, το τριαντάφυλλο και η τουλίπα σαν σύμβολο αντιπροσωπεύουν τον Παράδεισο.
- **Φρούτα και ανοιχτό κέλυφος** - θηλυκότητα
- **Σύκο ή Ρόδι** – αφθονία και γονιμότητα
- **Αχλάδι** – το σχήμα της γυναίκας
- **Ανοιχτό κοχύλι** – το γυναικείο γεννητικό όργανο
- **Ανοιχτή παλάμη** – σε τάφο γυναίκας επικαλείται τη γυναικεία ζωή
- **Ροζέτα** – αρχικά αναφερόταν στον ήλιο, αλλά έγινε μέρος του μαυριτανικού ή σεφαραδίτικου σχεδίου

- **Χέρι που δείχνει ή χέρι που κρατάει ένα ραβδί** - χέρι που κρατάει ένα αντικείμενο όπως σφυρί, μαχαίρι, ψαλίδι, αναφέρεται στο χέρι του Θεού - Ευλογημένος να είναι ο διαμορφωτής του πεπρωμένου.
- **Πλοίο, αυτοκίνητο, βαλίτσα** – σύμβολα του Ταξιδιού στον άλλον κόσμο
- **Το Σοφάρ** (κέρατο κριαριού) – ένδειξη ότι ο θανών φυσούσε το σοφάρ.
- **Ελάφι** - άνθρωποι που το όνομα τους είναι Zvi, Hirsch ή Naftali (το ελάφι αντιπροσωπεύει την φυλή του Νεφθαλί)
- **Λιοντάρι**- άνθρωποι που το όνομα τους είναι Aryeh, Judah, Leib ή Loew (το λιοντάρι αντιπροσωπεύει τη φυλή του Ιούδα)
- **Αρκούδα** - άνθρωποι που το όνομα τους είναι Don and Ber.
- **Λύκος** – αντιπροσωπεύει την φυλή του Μπενιαμίν
- **Ράφια με βιβλία** – ένδειξη ότι ο θανών ήταν λόγιος ή ραββίνος
- **Ψάρι** - ζωδιακό σημάδι για το μήνα του Αδάρ
- **Κεριά** - ένα από τα πιο αποδεκτά σύμβολα της γυναίκας. Το κερί το άναψε μία εβραία γυναίκα. Τα περισσότερα από τα κηροπήγια έχουν τρία κλαδιά, αλλά υπάρχουν αυτά με δύο, πέντε και περισσότερα. Ένα σπασμένο κερί σε μια ταφόπλακα συμβολίζει έναν πρόωρο θάνατο, σε νεαρή ηλικία.
- **Δέντρο** - ένα σπασμένο δέντρο ή κλαδί είναι ένδειξη ότι ο θανών ήταν νέος όταν πέθανε
- **Πουλί** - συμβολίζουν την ειρήνη και τα συναντάμε συχνά σε τάφους γυναικών
- **Σταφύλια** - ως έμβλημα του Ισραήλ

ΣΥΜΒΟΛΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ

- **Βάση μελάνης** – συμβολίζει άντρα του πνεύματος
- **Ψαλίδια, δαχτυλήθρα και μέτρο, σίδερο και ψαλίδια** - (αυτά σε συνδυασμό δύο ή τριών) – ράφτης
- **Ξυράφι** – κουρέας
- **Σφυρί, πένσες, μερικές φορές καρφιά** (συνδυασμός των δύο ή τριών) – τσαγκάρης
- **Σπάτουλα και πριόνι** – χτίστης
- **Τσεκούρι και πριόνι** – ξυλουργός
- **Μπαλτάς και χασαπομάχαιρο** – χασάπης ή shochet

- **Λίμα και πυξίδα** – λευκοσιδηρουργός ή τενεκετζής
- **Παπούτσια και βάση παπουτσιών** – γυαλιστής παπουτσιών
- **Ψάρι** – ψαράς
- **Ζυγαριά** – έμπορος

*Πηγή

Από εκδόσεις βιβλίων και ερευνών της καθηγήτριας στο πανεπιστήμιου του Τελ Αβίβ, κας Minna Rozen